

Nr 80.

Ankom till riksdagens kansli den 23 april 1918 kl. 1/21 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om anläggande av en statsbana mellan Tureberg och Kapelskärs hamn.

(4:e avd.)

I en inom första kammaren väckt, till statsutskottet remitterad motion, nr 74, har herr *A. Bellinder* m. fl. hemställt, att riksdagen behagade för sin del besluta, att en normalspårig statsbana skall anläggas mellan Tureberg och Kapelskärs hamn i huvudsaklig enlighet med den av järnvägsstyrelsen verkställda utredning,

att arbetet skall omedelbart taga sin början,

att mark, behöflig för banans utbyggnad till dubbelspår i hela dess utsträckning, i vanlig ordning förbehålles,

att för ändamålet under år 1918 till arbetets bedrivande intill den 1 mars 1919 ställes till Kungl. Maj:ts förfogande såsom förslagsanslag ett belopp av sex miljoner kronor (6,000,000 kr.), med anhållan, att Kungl. Maj:t till 1919 års riksdag framlägger dels redogörelse för byggnadsarbetets förlopp, dels fullständigt kostnadsförslag för dess slutförande.

Beträffande de skäl, motionärerna anför till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

I motionen vid 1914 års förra riksdag framlades förslag om anläggande av en statsbana från lämplig anknytningspunkt å norra stam-

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 6 saml. 40 häft. (Nr 80).

banan till Kapelskär med bibana till Norrtälje m. m. På grund av riksdagsupplösningen kommo motionerna ifråga ej att behandlas vid samma riksdag. Vid årets senare riksdag förnyades framställningarna i ämnet. Efter därom av statsutskottet — till vilket motionerna remitterats — framställd begäran avgav järnvägsstyrelsen yttrande i ärendet (se bilaga till statsutskottets utlåtande vid 1914 års senare riksdag nr 78). Av berörda yttrande inhämtades, att järnvägsstyrelsen jämlikt be- myndigande av Kungl. Maj:t föranstaltat ej mindre undersökning och ekonomisk utredning av berörda järnvägsförslag än även undersökning angående utförande av ångfärjelägen med tillhörande anordningar i Kapelskär. Vid avgivandet av järnvägsstyrelsens ifrågavarande yttrande hade varken den ekonomiska utredningen eller undersökningen angående hamnanläggningarna ännu avslutats.

Vid det förhållandet att de av järnvägsstyrelsen igångsatta undersökningarna och utredningarna ännu ej slutförts ansåg sig statsutskottet ej böra ingå i närmare prövning av de ifrågavarande motionerna utan hemställde, att desamma icke måtte till någon riksdagens vidare åtgärd föranleda. Utskottets hemställan blev av riksdagen bifallen.

Motioner i enahanda syfte framlades därefter vid 1916 års riksdag. Vid denna tid hade — såsom framgick av ett statsutskottets utlåtande i ämnet (nr 49) vidfogat utdrag av en utav järnvägsstyrelsen avgiven promemoria — såväl undersökningen angående hamnanläggningarna som ock den ekonomiska utredningen avslutats. Statsutskottet yttrade i anledning av motionerna bland annat följande:

»För att anläggandet av en statsbana till Kapelskär skall anses äga berättigande, måste givetvis i första hand kunna påvisas, att en sådan järnväg skulle äga väsentlig betydelse för samfärdseln och särskilt varuutbytet mellan Sverige å ena sidan samt Finland och Ryssland å andra sidan. Undersökning i sådant avseende har vidtagits av de inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga, vilka hava under utredning frågan om utveckling av sjöförbindelserna mellan Sverige och Ryssland. Enligt vad utskottet erfarit, komma dessa sakkunniga att inom kort avgiva sitt betänkande, vari till behandling upptagits olika alternativ för förbättrandet av förbindelserna i riktning mot Petrograd. Åtminstone ett av dessa alternativ lär förutsätta anläggning av statsbana till Kapelskär eller statsinköp av Nynäsbanan. Innan ifrågavarande betänkande föreligger och blivit av vederbörande närmare

granskat, synes något avgörande ej böra träffas i den nu föreliggande frågan.

För att Kapelskärsbanan skall kunna erhålla betydelse som transitolead, måste förbättrade sjöförbindelser med England åstadkommas. Jämväl i detta avseende pågå för närvarande utredningar, vilkas resultat ävenledes lär böra avvaktas, innan beslut i järnvägsfrågan fattas.

Utskottet håller alltså före, att det av motionärerna framförda förslaget icke kan bedömas och lösas fristående utan måste betraktas och avgöras i samband med hela det stora problemet om ordnandet av vårt lands förbindelser såväl österut som västerut. Ett omedelbart beslut i enlighet med motionärernas yrkanden skulle givetvis komma att binda Kungl. Maj:ts och riksdagens handlingsfrihet samt hava till följd utgifter, som ej nu kunna överblickas. Någon betänklighet mot ett uppskov med beslut i frågan har syntts utskottet så mycket mindre förefinnas, som, enligt vad den omhandlade promemorian från järnvägsstyrelsen ger vid handen, järnvägen till Kapelskär lär kunna fullbordas på samma tid, som kräves för utförande av de därstädes för genomgångstrafikens ombesörjande erforderliga hamnanläggningarna.»

I enlighet med utskottets i ämnet gjorda hemställan beslöt riksdagen att icke bifalla motionerna.

Vad frågans nuvarande läge angår har visserligen kommissionen för utredning av frågan om utveckling av sjöfartsförbindelserna mellan Sverige och Ryssland avgivit sitt betänkande. Detta spörsmål är emellertid alltså föremål för utredning inom järnvägsstyrelsen, som jämväl har att med anlitande av särskilda utav Kungl. Maj:t utsedda sakkunniga utreda frågan om sjöfartsförbindelserna med England. Såsom järnvägsstyrelsen framhållit i införskaffat yttrande över motionen nr 127 inom andra kammaren, angående upprättande av regulär ångfärjeförbindelse mellan Sverige och Finland, vilket yttrande finnes bifogat utskottets denna dag avgivna utlåtande i anledning av sistberörda motion, böra frågorna om järnvägsförbindelsen och ordnandet av ångfärjeleden upptagas till avgörande i ett sammanhang.

Då detta enligt utskottets uppfattning bör ske först sedan erforderliga underhandlingar beträffande ångfärjeförbindelsen och i samband därmed stående spörsmål kunnat slutföras med våra östra grannländer, vilket under nuvarande politiska förhållanden torde få anses framskjutet till en tämligen oviss tidpunkt, har utskottet icke funnit sig kunna tillstyrka bifall till den nu föreliggande motionen.

Utskottet får alltså hemställa,

att herr Bellinders m. fl. ovanberörda motion icke
må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 23 april 1918.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, O. M. Strömberg, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, H. F. Lamm, O. Bergqvist, H. G. W. Wrangel, J. L. Widell, greve N. F. Posse, C. G. Österberg, C. I. Asplund* och *J. Pålsson* samt

från andra kammaren: herrar *H. Andersson* i Skivarp, *J. Olofsson* i Digernäs, *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H. son Waldén, G. Odqvist, J. A. Ingvarson, C. R. Jansson* i Falun, *K. A. Tengdahl, A. Wiklund* i Brattfors, *W. Bäckström* och *J. Nilsson* i Malmö.
